

NASSAULAAN 20

Algemeen

Aan de noordoostzijde van de Nassaulaan gelegen herenhuis uit 1925 dat samen met de panden Nassaulaan 22 en 24 een rijtje van drie identieke huizen vormt. Dit rijtje maakt deel uit van een groter geheel van tien herenhuisen die in drie blokken zijn onderverdeeld: een middenblok van vier huizen (Nassaulaan 12-18) en ter weerszijden hiervan een blok van drie huizen (Nassaulaan 6-10 en 20-24). De blokken van drie zijn aan elkaar gespiegeld; het symmetrisch opgezette middenblok heeft een afwijkende gevelindeling en wordt in het midden bekroond door een zevenlobbige klaverbladgevel. Het bekende Alkmaarse aannemersbedrijf de firma Schaaf en Stegerhoek was opdrachtgever, ontwerper en uitvoerder van de tien panden. Aanvankelijk waren de huizen geheel ontworpen in de stijl van de Amsterdamse School. Zo had op de oorspronkelijke ontwerptekening van 12 december 1924 elk huis aan de voorzijde een tweezijdige erker verfraaid met gepotdekselde delen en was het middenblok voorzien van twee geknikte puntgevels. Blijkbaar werd deze vormgeving te modern gevonden, want twaalf dagen later werd een gewijzigd ontwerp voor de voorgevels getekend, waarbij de huizen in de buitenste blokken een traditionele driezijdige erker kregen die meer aansloot bij de bestaande erkers in de Nassaulaan. De bouwvergunning voor het gewijzigde plan werd op 12 februari 1925 verkregen. Op 7 september 1925 werden de huizen voltooid verklaard. De totale bouwkosten van de tien panden waren bij de vergunningaanvraag geraamd op f 65.000,-. Eerste bewoner van Nassaulaan 20 was M. Vethman.

Circa 1 meter achter het huis staat een stenen schuur uit de bouwtijd die deel uit maakt van de bescherming (sinds 1962 door een tussenlid verbonden met het woonhuis). De erfafscheiding langs de voortuin is gewijzigd.

Beschrijving

Op rechthoekig grondplan gebouwde hoekwoning van twee bouwlagen onder een mansardedak dat zich uitstrekt over het gehele blok. Het dak is gedekt met gesmoorde verbeterde Hollandse pannen en heeft aan de voorzijde een ruim overstek waarlangs een omgaand getrapt geprofileerd boeiboord. De buitengevels zijn opgetrokken in rode machinale waalsteen in halfsteens verband en voorzien van snijvoegen. De rechterzijgevel is echter platvol gevoegd. De vensters en deuren zijn uitgevoerd in hout. Onder de vensters in de voorgevel bevinden zich hardstenen lekdorpels. De lekdorpels in de achtergevel zijn van afwaterend gemetselde bakstenen als genoemd. Oorspronkelijk waren de dakkapellen voorzien van vierruits draairamen.

De voorgevel (ZW) heeft een driezijdige erker over twee bouwlagen en links hiervan op de parterre een ondiepe rondboogportiek en op de verdieping een schuifvenster met achtruits bovenlicht. De erker telt op beide bouwlagen vier gekoppelde schuifvensters: in de brede voorzijde twee vensters met bovenlicht, en in beide schuine zijden een smaller venster met bovenlicht. De bovenlichten op de verdieping zijn nog voorzien van de originele acht- (middenramen) en zesruits roedenverdeling (in de bovenlichten van de parterreramen bevindt zich naderhand aangebracht pastelkleurig glas in lood). De enigszins risalerende en door kleine gemetselde bloembakken geflankeerde rondboogportiek heeft getrapt gemetselde dagkanten en versmald zich bovenaan ter weerszijden van een vierruits bovenlicht. Dit bovenlicht wordt ontlast door een staande rollaag in het gevelvlak. De via twee gemetselde treden bereikbare rondboogdeur in de portiek had ter plaatse van het huidige rondboograam een rondboogpaneel waarin een raampje in de vorm van een omgekeerde trapezium van geringe breedte. In het onderste dakvlak van het mansardedak bevinden zich twee dakkapellen

met plat dak: midden boven de erker een dakkapel met twee ramen en recht boven het enkele verdiepingvenster een smallere dakkapel met één raam.

De blinde rechterzijgevel (NW) heeft schootankers ter hoogte van de verdiepingsbalklaag. In het midden van het onderste dakvlak staat een rechthoekige schoorsteen van metselwerk als genoemd.

De achtergevel (NO) heeft een uitgebouwde parterre bestaande uit een serre met plat dak waarnaast links een smallere uitbouw ter hoogte van twee bouwlagen met plat dak. In laatstgenoemde uitbouw (waarin beneden de keuken) bevindt zich op de verdieping een vernieuwd venster met bovenlicht (oorspronkelijk een schuifraam met tweeruits bovenlicht).

De door een zijraam met bovenlicht geflankeerde achterdeur met tweeruits bovenlicht op de begane grond is weggebroken. In de serre bevond zich een door zij- en bovenlichten omgeven dubbele glasdeur (gewijzigd in een driedelige kunststof glaspui met bovenlichten en rechts een deur). Het als balkon fungerende serredak was oorspronkelijk toegankelijk via een dubbele glasdeur met tweeruits bovenlichten (omstreeks 1995 vervangen door een kunststof kozijn met twee deuren en één enkelruits bovenlicht). Het balkonhek bestaat uit stijlen waartegen aan de buitenzijde op drie hoogten enigszins achterover hellende brede delen gespijkerd zijn. Bovenop de stijlen rust een smallere vierde plank. In het midden van het onderste dakvlak van het mansardedak bevindt zich een dakkapel met twee ramen en een plat dak. Zowel rechtsboven op het onderste als het bovenste dakvlak staat een lage schoorsteen van metselwerk als genoemd.

De in het verlengde van de keuken gelegen schuur heeft een rechthoekige plattegrond en een hoogte van één bouwlaag onder een plat dak voorzien van een gering overstek rustend op klossen. De halfsteens schuurgevels zijn opgetrokken in witte kalkzandsteen waalformaat in halfsteens verband. In de zuidoostgevel van de schuur bevindt zich rechts een deur (oorspronkelijk een opgeklampte deur van vellingdelen waarin een ruitvormig raampje, thans een zesruits glasdeur), en links een liggend venster waarin vroeger twee kleine draairamen met horizontale roede. Het rechter raam is nog aanwezig, ter plaatse van het linker raam bevindt zich nu een nieuwe deur. De noordwestgevel en de kopse noordoostgevel van de schuur zijn blind.

Motivering

Het pand Nassaulaan 20 met bijbehorende schuur is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als grotendeels gaaf bewaard gebleven herenhuis uit de jaren twintig van de 20ste eeuw opgetrokken in de stijl van de Amsterdamse School. Het pand is tevens van belang als werk van het Alkmaarse bouwbedrijf Schaaf en Stegerhoek. Ook heeft het pand stedenbouwkundige waarde als onderdeel van de gaaf bewaarde noordoostelijke gevelwand van de Nassaulaan, de hoofdstraat van het Nassaukwartier.